

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ СУБОТИЦА

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију</p> <p>На основу предлога Департмана за финансије, банкарство, рачуноводство и ревизију, Наставно-научно веће Економског факултета у Суботици је на седници одржаној 16.06.2016. године донело одлуку о формирању Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Јелене Витомир.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Академик проф. др Ненад Вуњак, редовни професор Економског факултета у Суботици, Универзитет у Новом Саду, уже научна област Финансије/Пословне финансије, изабран 02.март 1992.године, уже научна област Финансије/Банкарство изабран 25.05.1999. године. 2) Проф. др Вера Зеленовић, ванредни професор Економског факултета у Суботици, Универзитет у Новом Саду, уже научна област Финансије, изабрана 2013. године. 3) Проф. др Ново Плакаловић, редовни професор Економског факултета Пале, Универзитет Источно Сарајево, уже научна област Финансије/Монетарна економија, изабран 2005. године.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Име, име једног родитеља, презиме: Јелена (Митар) Витомир 2. Датум рођења, општина, држава: 25.05.1981.године, Сарајево-центар, Босна и Херцеговина 3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Факултет Пословне економије, Универзитет Источно Сарајево, Финансије и банкарство, Дипломирани економиста 4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2012.године, Економски факултет Суботица, Универзитет у Новом Саду, Економија, модул Финансије 5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Факултет Пословне економије, Универзитет Источно Сарајево, Стратегијско управљање капиталом и растом вредности банке, Финансије и банкарство, 25.09.2012.године 6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Финансије и банкарство
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
СТРАТЕГИЈСКО УПРАВЉАЊЕ КОРПОРАТИВНИМ ПЕРФОРМАНСАМА У ФУНКЦИЈИ КАПИТАЛА БАНКЕ У ЗЕМЉАМА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.
Увод

I Управљање корпоративним перформансама банке

1. Пословни елементи и стандарди корпоративног идентитета банке
2. Стратегијско планирање корпоративних перформанси банке
 - 2.1. Планско обликовање корпоративних перформанси банке
 - 2.2. Финансијско планирање корпоративних перформанси банке
 - 2.3. Стратегијско планирање перформанси банке у функцији остваривања профита
3. Корпоративне перформансе стратегије развоја банке
 - 3.1. Процес креирања визије развоја банке
 - 3.2. Процес креирања мисије развоја банке
4. Анализа и мониторинг корпоративних перформанси банке
 - 4.1. Профитабилност као врхунска перформанса банке
 - 4.2. Рацио анализе у функцији мониторинга корпоративних перформанси банке
 - 4.3. Рејтинг системи у функцији мониторинга корпоративних перформанси банке
5. Мониторинг корпоративних перформанси банке
 - 5.1. Подручја примене рацио анализе и мониторинг у пословању банака

II Корпоративне перформансе банака на финансијском тржишту

1. Стратегија позиције банака на финансијском тржишту
2. Стратегија емитовања и пласмана хартија од вредности на финансијском тржишту
3. Перформансе бонитета хартија од вредности на финансијском тржишту
4. Корпоративне перформансе активе и пасиве банака на финансијском тржишту
 - 4.1. Каматни и некаматни приходи и расходи банака на финансијском тржишту
 - 4.2. Каматна маргина банака на финансијском тржишту

III Стратегијско управљање капиталом банке

1. Капитал банке као најзначајнији ресурс пасиве биланса стања банке
 - 1.1. Појам, функције капитала банке и банкарски ризици
 - 1.2. Стратегија повећања капитала банке
2. Стратегија мерења величине капитала банке
3. Акцијски капитал у банкама
 - 3.1. Извори формирања акцијског капитала
 - 3.2. Акцијски капитал у функцији основања банке
 - 3.3. Акцијски капитал у функцији стабилности биланса стања банке
 - 3.4. Акцијски капитал у функцији апсорбовања кредитних губитака банке
4. Законска регулатива величине капитала банке према стандардима Базела I, Базела II и Базела III

IV Стратегија адекватности капитала и капиталних стандарда банке

1. Планирање стопе адекватности капитала банке
2. Адекватност капитала и солвентност банке
3. Мерење адекватности капитала банке
4. Стратегија интерног и екстерног повећања капитала банке
5. Међузависност квалитета активе банке и стопе адекватности капитала банке (у одабраним земљама у успону)

V Утицај корпоративних перформанси и капитала банке на раст вредности банке

1. Специфичности концепта вредности банке
 - 1.1. Фактори и концепти вредности банке
 - 1.2. Различити облици вредности банке и принципи вредновања банке
2. Димензије управљања растом вредности банке
 - 2.1. Фазе управљања растом вредности банке
 - 2.2. Реализација програма реструктурирања банке
 - 2.3. Промена пословне филозофије банке

3. Стратегијски модел раста вредности банке
- 3.1 Стратегијски фактори успешног пословања и раста вредности банке
4. Раст вредности банке у условима фузије и аквизиције
- 4.1. Детерминанте фузије и аквизиције банака
- 4.2. Фазе у процесу фузије и аквизиције банака
5. Модел процене вредности банке
- 5.1. Модели и темпо раста вредности банке
- 5.2. Пентагон оквир за реструктурирање и максимизирање вредности банке
- 5.3. Теоријски концепт модела процене вредности (евалуације) банака

VI Методи процене изложености капитала банке ризицима и њиховом мониторингу

1. Процена изложености банке финансијским ризицима
- 1.1. Извесност, ризик и неизвесност у пословању банка
- 1.2. Врсте и идентификација ризика у пословању банке
- 1.3. Процес управљања ризиком у пословању банака
- 1.4. Кредитни ризик
- 1.5. Каматни ризик
- 1.6. Девизни ризик
- 1.7. Тржишни ризик
- 1.8. Ризик ликвидности
2. Изложености банке оперативним ризицима
- 2.1. Оперативни ризик
- 2.2. Ризик солвентности, регулациони и законски ризик
3. Утицај законске регулативе на пословање банака
4. Базелски стандарди у функцији управљања ризицима банке и раста вредности банке
- 4.1. Стандардизовани приступ управљања ризицима банке
- 4.2. ИРБ приступ управљања ризицима банке
- 4.3. Примена Базелских стандарда у банкама одабраних земаља у успону

VII део: Резултати истраживања корпоративних перформанси банке, управљања капиталом банке, изложености ризицима и мониторинг у земљама Западног Балкана (Србија, Босна и Херцеговина, Македонија, Албанија и Турска)

Банкарски систем Републике Србије

Банкарски систем Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске

Банкарски систем Републике Албаније

Банкарски систем Републике Македоније

Банкарски систем Републике Турске

Закључци

Литература

Први део докторске дисертације носи назив: Управљање корпоративним перформансама банке. У првом делу дефинишу се пословни елементи и стандарди корпоративног идентитета банке са акцентом на стратегијско планирање корпоративних перформанси банке. Затим кандидат анализира корпоративне перформансе стратегије развоја банке кроз сагледавање визије и мисије развоја банке. Анализа и мониторинг корпоративних перформанси се анализира кроз рачуно анализу и рејтинг системе који су у функцији мониторинга у пословању банака. Кандидат указује на чињеницу из досадашњих практичних искустава банака да су оне, без разлике на структуру банкарских система, разликују по великом броју карактеристика које су изражајне на финансијском тржишту. У истраживањима се посебно истиче да је у условима присутне конкуренције веома важна култура банке и стил пословања банке. За банкарске аналитичаре је од посебне важности сагледавање визуелних ефеката банке путем писаних комуникација. Кандидат у истраживањима истиче да планско обликовање корпоративних перформанси банке представља сложен и одговоран задатак, који се ставља испред менаџмент „тима“ банке. Такође се у истраживању истиче да концепт стратешког планирања не представља неку посебну новину, јер се сматра незаобилазним процесом у реализацији пословне политике банака. План банке, без обзира да ли се ради о

стратегијском, тактичком или оперативном плану треба да буде флексибилан и усклађен са промењеним условима пословања на финансијском тржишту.

Други део докторске дисертације носи назив: Корпоративне перформансе банака на финансијском тржишту Овај део истраживања је усмерен на анализу стратегије позиција банака на финансијском тржишту, стратегију емитовања и бонитет хартија од вредности на финансијском тржишту, као и корпоративне перформансе активе и пасиве банака на тржишту. У овом делу истраживања се наводи да се на финансијском тржишту присутне пословне операције са хартијама од вредности које се могу обављати на примарном и секундарном тржишту. Кандидат истиче да финансијско тржиште има своје елементе без којих не може да функционише, а то су: тржишта, финансијски инструменти, учесници на финансијском тржишту. Исто тако се у дисертацију наводи да се може генерално посматрано говорити о савршеном (перфектном) и несавршеном (имперфектном) финансијском тржишту. Кандидат у свом делу истраживања наводи да је корпоративно управљање активом и пасивом биланса стања банака не одрживо без стратегијског плана банке, адекватне примене контроле банкарских процеса, ликвидних средстава и управљања обавезама банке. Корпоративне перформансе активе и пасиве банака су незамисливе без анализе каматних и некампатних прихода и расхода банке као и каматне маргине банке на финансијском тржишту.

Трећи део докторске дисертације носи назив: Стратегијско управљање капиталом банке. У овом делу кандидат обрађује проблематику стратегијског управљања капиталом банке уз анализу најзначајнијих ресурса пасиве биланса стања банке, његове функције, стратегијско повећање и мерење величине капитала банке. Посебно се анализира акцијски капитал банке кроз изворе финансирања и његове функције (оснивања банке, стабилности биланса стања банке, апсорбовања кредитних губитака банке). Последња тачка трећег дела докторске дисертације анализира међународне стандарде Базелских споразума у функцији управљања капиталом банке. Кандидат истиче да капитал банке представља једну од најзначајнијих категорија у пословању сваке банке, јер он има улогу да апсорбује финансијске и оперативне губитке све до момента док менаџмент банке не обнови своју профитабилност. Кандидат у истраживањима наводи, да стратегија повећања капитала банке треба да се односи на остваривање профита банке, расподелу профита банке и прибављање капитала из екстерних извора на финансијском тржишту. Кандидат у истраживањима посебно наглашава значај екстерних извора капитала банке, који се односе на редовне акције, трајне преференцијалне акције, конветибилне акције и преференцијалне акције са прилагодљивим стопама. Кандидат посебно стваља нагласак на акцијски капитал и његов утицај на стабилност биланса стања банке, наглашавајући при томе значај стопе адекватности капитала банке. У истраживањима је посебно стављен нагласак на законску регулативу величине капитала банке према стандардима Базела I, Базела II, Базела III.

Четврти део докторске дисертације носи назив: Стратегија адекватности капитала и капиталних стандарда банке. Кандидат анализира планирање стопе адекватности капитала банке, мерење нивоа капиталне адекватности и солвентност банке. Ширина истраживања се огледа кроз анализу стратегије интерног и екстерног повећања капитала банке и међузависност квалитета активе и стопе адекватности капитала банке у земљама Западног Балкана. Кандидат у истраживањима наводи чињеницу да се стопа капитала банке може представити као однос укупног обима капитала и укупне активе биланса стања банке. Стопа капитала банке се исказује коефицијентом адекватности капитала банке. Према ставовима кандидата адекватност капитала банке се може мерити по основу књиговодствене вредности (номиналне вредности), тржишне вредности (тржишни капитал), регулаторних принципа (регулаторни капитал). Од посебног значаја за сваку банку је успостављена међузависност квалитета активе банке и стопе адекватности капитала банке, класификован по категоријама од стране централне банке дотичног банкарског система.

Пети део докторске дисертације носи назив: Утицај корпоративних перформанси и капитала на раст вредности банке. Посебно се анализирају фактори и концепти вредности банке, као и димензије управљања растом вредности банке. Димензије раста вредности банке кандидат анализира кроз фазе управљања, реализације програма реструктурирања банке и промене пословне филозофије. Такође у овом делу кандидат анализира раст вредности банке у условима фузије и аквизиције (детерминанте и фазе у процесу фузије и аквизиције). На крају кандидат анализира моделе процене вредности банке (темпо раста вредности, пентагон оквир за реструктурирање и максимизирање вредности банке). У овом делу истраживања истиче се да појам вредности банке представља сложен економски израз који је детерминисан са већим бројем корпоративних перформанси. Вредност банке се обично посматра кроз динамички концепт њене активе. Кандидат управо из тих разлога у истраживању наводи да вредност банке зависи од: економског окружења, нивоа коришћења активе банке, рочности процене вредности банке, просторне локације активе банке, нивоа власништва банке, ликвидних перформанси активе банке. Кандидат у истраживању темељно објашњава различите концепте приказивања вредности банке. У истраживањима се објашњава раст вредности банке у условима фузије (спајања) и аквизиције (припајања) банке. Такође, кандидат у истраживањима посебно ставља нагласак на модел процене вредности банке, при чему посебно истиче: модел интерног раста, модел екстерног раста, модел комбинованог раста вредности банке.

Шести део докторске дисертације односи се на: Методе процене изложености капитала банке ризицима и њиховом мониторингу. Кандидат анализира ризик и неизвесност у пословању банака уз процес управљања кредитним ризиком, ризиком каматне стопе, девизним ризиком, тржишним ризиком и ризиком ликвидности. Даље кандидат анализира изложеност банке оперативном ризику, утицај законске регулативе на пословање банака и Базелске стандарде у функцији управљања ризицима банке и раста вредности банке. Кандидат у овом делу истраживања наводи да је немогуће говорити о капиталу банке, а да се при томе не анализирају потенцијални ризици и њихов мониторинг. Стога се у истраживањима поред дефинисања врста ризика и њихове идентификације, посебно наглашава значај: кредитних ризика, каматних ризика, девизних ризика, тржишних ризика, ризика ликвидности и оперативних ризика у пословању банке. Кандидат у истраживањима наводи и структуру ризика у оквиру њихове финансијске пирамиде. Кандидат ово поглавље завршава са истраживањима који се односе на примену Базелских стандарда и њиховог утицаја на управљање ризицима банке и на раст вредности банке. При томе се посебно објашњава утицај стандардизованог приступа и ИРБ приступа управљања ризицима банке.

Седми део докторске дисертације односи се на резултате истраживања корпоративних перформанси банке, управљања капиталом банке, изложености ризицима и мониторинг у земљама Западног Балкана (Србија, Босна и Херцеговина, Македонија, Албанија и Турска). У овом делу истраживања стопа капитала банке исказује се путем показатеља адекватности капитала банке. Кандидат у истраживањима наводи одрживост стопе адекватности капитала у банкама региона Западног Балкана. Кандидат при дефинисању модела користи регресиону анализу помоћу које сагледава узајамни утицај променљивих са другим појавама. Кандидат посебно објашњава путем дескриптивне анализе банкарске системе одобраних земаља Западног Балкана.

Докторска дисертација обухвата: 7 поглавља / 263 страница / 12 слика / 10 графика / 34 табела / 14 шема / 249 референци

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Капитал банке представља један од најзначајнијих категорија у пословању сваке банке. Оно што капитал банке чини посебним и важним у банкарском пословању јесте његова елементарна функција да апсорбује финансијске и оперативне губитке које банка може да има у свом пословању. Недовољан капитал у пословању банке доводи до њене инсолвентности. Стратегија пословања са капиталом банке односи се на: (1) остваривање нето добити (контролисањем трошкова и ефикаснијим усмеравањем пласмана), (2) расподелу нето добити (мањи део на дивиденду и већи део третира као задржану добит), (3) прибављање капитала из екстерних извора (нејповољније варијанте екстерних извора).

Капитал банке се може мерити на три начина, као: (1) капитал исказан по књиговодственој вредности (номинални капитал), (2) капитал заснован на регулаторним принципима (регулаторни капитал), (3) капитал исказан по тржишној вредности (тржишни капитал). Теоријска и практична искуства везана за банкарско пословање, истичу у први план два класична извора формирања капитала банке: (а) екстерне изворе и, (б) интерне изворе капитала. Екстерни извори капитала банке односе се на: (1) редовне акције, (2) трајне преференцијалне акције, (3) конвертибилне акције, (4) преференцијалне акције са прилагодљивим стопама. Интерни извори капитала се односе на: расподелу нето добити и представљају основу будућег раста капитала банке.

Акцијски капитал банке исказује се у билансу стања банке преко следећих елемената: (а) номиналне вредности редовних (обичних акција), (б) номиналне вредности преференцијалних акција (повлашћених акција), (ц) разлике између номиналне и тржишне вредности редовних и преференцијалних акција, (д) резервисања за кредитне губитке, (е) нераспоређене добити. На акцијски капитал банке могу имати утицаја спољни фактори (привредна активност, конкуренција) и унутрашњи фактори (квалитет менаџмента банке и сл.).

Капитал банке треба да испуњава неколико главних задатака у пословању сваке банке, а то су: (1) обезбеђење средстава за почетак рада банке, (2) обезбеђење средстава за проширење пословања банке, (3) заштиту банке од потенцијалних ризика, (4) одржавање поверења јавности у квалитет банке (акционаре и менаџере банке). Функционална стабилност и сигурност банке највише зависи од адекватног нивоа обима и структуре капитала банке. Справом се може рећи, да је основна улога капитала банке да непрекидно ствара могућност банци да у тржишним условима привређивања, ефективно реализује пословну политику, сигурост штедње и одржавања депозита, као основних извора у пословању банке.

Стопа капитала банке (рацио капитала банке) представља кључни финансијски рацио за мерење адекватности капитала банке. У банкарској теорији и пракси присутно је неколико стандардних образаца за мерење адекватности капитала банке. Најчешће су у употреби: (1) акцијски капитал према укупним средствима, (2) акцијски капитал према ризичној активи, (3) акцијски капитал према укупним депозитима, (4) акцијски капитал према кредитима.

Треба истаћи да се: Класификована средства банке односе на нестандартна средства и губитак банке. Класификација банке је проблематична уколико је $НЦР \leq 2,74\%$. Мултипликатор акцијског капитала банке служи за израчунавање капиталног левериџа банке који је у функцији поузданости рада банке. Листа основних Базелских стандарда (Базел I) у вези ефикасне супервизије банака обухвата 25 принципа који су донети да би се контрола над банкама сматрала ефикасом. Базелски споразум I се односи на решавање кредитних ризика који је наслеђен у активи и књиговодственом билансу стања банке. Базелски споразум II дефинише минимални ниво потребног капитала за покривање кредитног, тржишног и пословног ризика. Базелски споразум II је много осетљивији на ризике од споразуме Базела I. Споразумом је дозвољено да свака банка развија сопствене интерне методе упављања ризиком и стрес тестове при процењивању сопственог степена изложености ризицима (VaR метод или ризик вредности).

Споразумом Базела II промовисан је већи увид јавност у стварно финансијско стање сваке банке и примену веће тржишне дисциплине. Базелски споразум III промену је стандарде основног и

додатног капитала и ставио нагласак на заштиту ликвидности банке од потенцијалних ризика. Овим Базелским споразумом дефинисани су стандарди у периоду од 2012. године до 2018.године. Применом споразума обезбедиће се у банкама повећана сигурност, начело једнакости услова конкуренције и целовитије управљање банкарским ризицима.

Стопа адекватности капитала (стопа потребне капитализације) представља функцију више варијабли (променљивих), међу којима су најважније: (1) стопа профитабилности, (2) стопа дивиденде, (3) стопа раста активе, (4) стопа капитала у односу на активу банке. У савременом банкарском пословању, стопа капитала банке све више се користи као контролни инструмент надлежних институција у односу на пословање банке. Минимални стандарди стопе капитала све више се користе при дефинисању кредитног рејтинга банке. Минималним стандардима стопе капитала банке стимулише се економија обима, диверзификација пословне мреже банке и обезбеђење банке од очекиваних губитака. Сагласно Базелским стандардима минимална стопа адекватности капитала треба да износи 8% од пондерисане ризичне активе и ванбилансних ставки банке. Од укупне адекватности капитала половину капитала од 4% треба да представља примарни капитал банке, а другу половину капитала од 4% треба да представљају субординиране обвезнице (дугорочни дуг банке). Банке које желе да имају већу конкурентност могу индивидуално да пропишу већу стопу адекватности капитала (што и чини један број држава и банкарских система).

Анализа података у одабраним земљама у успону, у вези динамике кретања коефицијента квалитета активе, показује да је у периоду од 2008 до 2014.године био променљив број доспелих кредита у односу на укупне кредите, а да се при томе повећавала класификована актива у односу на укупни капитал. Класификација кредита показује да су били доминантни добри пласмани исказани у категоријама А и Б. Завршавањем транзационог периода све више су банке окренуте привредним пласманима, што је осетно утицало на све веће присуство ризичних пласмана класификованих у категорије Ц, Д, Е или по другој нумерацији у категорије В, Г, Д.

Појам вредности банке представља сложенији економски израз који полази од става да вредност активе банке зависи од неколико фактора као што су то: (а) евалуација банке, (б) мере вредности банке, (ц) временски интервал процене вредности банке, (д) разлог процене или евалуације банке. Вредност банке не представља статички концепт, већ искључиво динамички концепт њене активе (вредност банке представља променљиву категорију). Концепт вредности банке зависи од цене, односно трошкова активе банке. При процени вредности банке могу се користити различити концепти као што су: (1) фер тржишна вредност, (2) инвестициона вредност, (3) фер стандардна вредност, (4) унутрашња вредност, (5) вредност у размену, (6) гудвил вредност, (7) књиговодствена вредност, (8) ликвидациона вредност, (9) осигурана вредност, (10) вредност премештања, (11) спашена (одржана) вредност.

Процес управљања растом вредности банке обухвата следеће фазе: (1) инвестирање у акције и идентификовање реструктурирања, (2) поступак аквизије и реорганизације банке, (3) примену нове пословне филозофије креирања вредности банке. Реструктурирање банке представља програм банке који је заснован на интерним и екстерним иницијативама и примени SWOT анализе. Реализација програма реструктурирања банке треба да се обавља у складу са постојећом или редефинисаном мисијом, циљевима и стратегијом банке.

Досадашња теоријска и практична банкарска искуства показују да се раст вредности банке може остварити на различите начине применом модела, као што су: (1) модел интерног раста (заснован на сопственим ресурсима банке), (2) модел екстерног раста (заснован на фузији и аквизицији банака), (3) модел комбинованог раста (заснован на комбинацији предходна два модела). Моделе које ће банка применити зависе од више фактора: величине банке, циљева банке, правца развоја банке, степена ризика, кредитно-монетарне политике и сл. Вредност банке зависи и од квалитета и организационих способности менаџмент „тима“ банке, затим подстицаја за иновације и адекватног награђивања запослених у банци. Обавезе је менаџмента „тима“ банке да на најбољи начин реализује своје функције које се односе на: (а) планирање, (б) организовање и, (ц) контролу рада банке.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01.јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

- (1) **Витомир Јелена**, Иванчевић Јована, СТРАТЕГИЈСКО ПЛАНИРАЊЕ АДЕКВАТНОСТИ КАПИТАЛА – ДЕТЕРМИНАНТЕ РАЗВОЈА УПОРЕДНА АНАЛИЗА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА СРБИЈЕ И ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, XXI Интернационални научни скуп СМ2016, Стратегијски менаџмент – детерминанте развоја и ефикасности пословања.
- (2) **Витомир Јелена**, Антонијевић Тамара, СТРАТЕГИЈСКО ПЛАНИРАЊЕ КОРПОРАТИВНИХ ПЕРФОРМАНСИ БАНКЕ, објављен у часопису Анали Економског факултета у Суботици, Вол.51, ISSN 0350-2120, УДК 330, број 33/2015, стр.281-293.
- (3) Вуњак Ненад, Стојић Драган, Бировљев Јелена, Иванчевић Јована, **Витомир Јелена**, "Methodology for Determining Interest Rates – an International Trend“, International Scientific Conference Quantitative methods in economics, Multiple Criteria Decision Making XVIII, Vratna, Slovakia, мај 2016. године.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Стопа капитала се исказује показатељем адекватности капитала, као мере односа укупног капитала и укупно ризичне активе биланса стања банке. У период од 2010.године до 2014.године, стопа адекватности капитала у земљама у успону износила је од 15% до 20%, што је изнад прописаног минимум од 12%. Само је у Македонији била испод прописаног минимум и износила је 8%. Анализа адекватности капитала вршена је у банкарском систему: Србије, Босне и Херцеговине, Македоније, Албаније и Турске. Као зависне и независне променљиве обухваћене су: адекватност капитала, укупни капитал, укупна актива, депозитни потенцијал, кредитни потенцијал, инвестициони потенцијал, принос на укупну активу, принос на акцијски капитал, величина банке, власништво банке, тржишно учешће банака, кредитни ризик, тржишни ризик, оперативни ризик, потраживања банке класификоване у категорије Г, Д, проблематичне кредите физичких лица и проблематичне кредите правних лица.

Тестирање банкарског система Републике Србије показује да су 2010.године пословале 33 банке, а у 2014.години пословало је 29 банака. Показатељ адекватности капитала банака у 2014.години је износио 19,96%. Највећи удео укупних капиталних захтева био је у функцији покрића кредитних и оперативних ризика банака. Значајно учешће лоших кредита имало је директног утицаја на повећање капиталних захтева изазваних кредитним ризиком.

На основу коефицијената корелације може се извести закључак да је линеарна веза између независних варијабли: депозитног потенцијала (ДП), кредитног потенцијала (КП), принос на акцијски капитал (РОЕ), принос на укупан капитал (РОА), власничка структура банака (ВЛСТ), инвестиционог потенцијала (ИП) са једне стране, и зависне варијабле: адекватности капитала (ЦА) са друге стране позитивна и значајна (јер исте имају утицај). Коефицијент корелације показује да је линеарна веза између зависне варијабле укупни капитал (УК) и независне варијабле оперативног ризика (ОР) јака (ризик има доминантан утицај на укупни капитал). Коефицијент корелације између зависне варијабле допунског капитала (ДК) и независне варијабле девизног ризика (ДР) је значајан. За банкарски систем Србије је карактеристично да на вредност допунског капитала има најдоминантнији утицај девизни ризик, што показује да ће раст девизног курса повећати вредност адекватности капитала.

У банкарском систему Босне и Херцеговине пословало је 2010.године 29 банака (у Федерацији Босне и Херцеговине 19 банака и у Републици Српској 10 банака). У 2014.години пословало је 26 банака, од чега у Федерацији Босне и Херцеговине 17 банака и у Републици Српској 9 банака. У Босни и Херцеговини је законом прописана минимална стопа адекватности капитала од 12%. У 2010.години је овај коефицијент у Федерацији Босне и Херцеговине износио 16,7%, и у Републици Српској 16,2%, док је у 2014.години у Федерацији Босне и Херцеговине износио 16,9%, а у Републици Српској 16,1%. Висок ниво адекватности капитала банака представља основу за очување њихове сигурности и стабилности. Највећи део капиталних захтева банкарског система Босне и Херцеговине је у функцији покрића кредитног и оперативног ризика.

Коефицијент корелације показује да је линеарна веза између зависне варијабле адекватности капитала (ЦА) и независне варијабле кредитног потенцијала (КП), власничке структуре (ВЛСТ) и приноса на укупни капитал (РОА) доста јака (изражајна је веза). Модел адекватности капитала је у позитивној корелацији са приносом на укупну активу, што показује да ће вредност адекватности капитала бити у порасту, уколико дође до раста вредности приноса на укупну активу банке. У банкарском систему Босне и Херцеговине, најдоминантнији утицај на вредност укупног капитала имају проблематични кредити становништва.

У банкарском систему Албаније у 2014.години је пословало 16 банака. У структуру банака присутно је доминантно учешће страног капитала (у 2014.години је износио 89,5%). У 2010.години адекватност капитала је износила 15,38%, а у 2014.години је износила 16,84%, што је на знатно вишем нивоу од регуларно прописаног нивоа капитала (од 12%). На основу добивених коефицијената корелације може се извести закључак да је линеарна веза између варијабле

адекватности капитала (ЦА) и независних варијабли: депозитног потенцијала (ДП), кредитног потенцијала (КП), приноса на укупну активу (РОА), тржишног удела банке (ТУ) јака.

Модел адекватности капитала је у позитивној корелацији са тржишним учешћем банака, што указује да ће банке са већим тржишним учешћем лакше обезбедити потребу за додатним капиталом (задуживањем или емитовањем сопствених акција). Коефицијент корелације такође указује да је линеарна веза између зависне варијабли: укупни капитал (УК) и независних варијабли: кредитног ризика (КР) и проблематичних кредита привреде (НПЛ П) јака и изражајна. Једначина модела укупног капитала показује да постоји позитивна корелација кредитног ризика и проблематичних кредита у одабраним привредним делатностима. То значи да ће се са повећањем вредности дотичних варијабли повећавати и коефицијент адекватности капитала. Раст укупне вредности капитала исказиваће се преко промене у структури капитала са растом допунског капитала задуживањем или емитовањем сопствених акција.

У банкарском систему Македоније у 2014. години пословало је 15 банака. У власничкој структури је доминантно учешће страног капитала са 85,5%, затим домаћих приватних лица са 9,2% и државних институција са 5,3%. У страном капиталу банака учествују: Грчка са 17,7%, Турска са 17,4%, Бугарска са 15,5%, Аустрија са 10,7%, Швајцарска са 6,7%, Словенија са 6,6% и Француска са 4,9%. Адекватност капитала је у 2010. години износила 16,1%, а у 2014. години 15,7%, што је знатно више од њиховог регуларно прописаног минимум од 8%. Највећи део капиталних захтева је у функцији покрића кредитних ризика. Учешће кредитног ризика у укупним ризицима је доминантно из разлога да банке највише средстава пласирају путем кредита, који представљају основни извор прихода и носиоци су највећих ризика.

Анализа коефицијента корелације показује да ли је линеарна веза између независних варијабли: депозитног потенцијала (ДП), кредитног потенцијала (КП) и власничке структуре (ВЛСТ) са једне стране, и зависне варијабли: адекватности капитала (ЦА) са друге стране јака и значајна. Адекватност капитала показује позитивну корелацију и са кредитним потенцијалом банке, што потврђује чињеницу да ће вредност адекватности капитала да расте уколико је повећано улагање и кредитни портфолио. Изведени модел је показао супротну везу између адекватности капитала (ЦА) и независних варијабли: депозитног потенцијала (ДП), власничке структуре (ВЛСТ) и величине банке (ВБ). То значи, да ће се са повећањем вредности наведених варијабли, коефицијент адекватности капитала смањивати. Коефицијент корелације показује да је линеарна веза између зависне варијабли: укупни капитал (УК) и независне варијабли: проблематични кредити физичких лица (НПЛ ФЛ) јака и изражајна. Модел укупног капитала у банкарском систему Македоније показује да је исти у супротној вези са проблематичним кредитима физичких лица. То значи, да ће се са смањењем проблематичних кредита физичких лица повећавати коефицијент укупног капитала.

У банкарском систему Турске је на крају 2014. године пословало 47 банака. Са аспекта власништва доминантно је учешће приватних банака. Банке које послују у Турском банкарском систему подељене су у 4 групе. Први групу чине 3 велике државне депозитне банке. Другу групу чини 14 банака које се налазе у домаћем приватном власништву. Трећу групу чине 19 банака са страним капиталом. Четврту групу чине 13 развојно инвестиционих банака и једна банка под називом Фонда за осигурање депозита. Адекватност капитала је у 2010. години износила 19,2%, а у 2014. години 16,4%, што је изнад регулаторно прописаног минимум од 12%. Смањењем адекватности капитала изазвано је регулаторним променама (примена нових мера преузетих од регулаторних институција).

Изведени коефицијент корелације показује да је линеарна веза између независних варијабли: депозитног потенцијала (ДП), кредитног потенцијала (КП), инвестиционог потенцијала (ИП), приноса на укупну активу (РОА) и власничке структуре (ВЛСТ) са једне стране и зависне варијабли: адекватности капитала (ЦА) са друге стране јака и значајна. На основу једначине регресије, може се извести закључак да је адекватност капитала у банкарском систему Турске у супротној вези са напред наведеним независним варијаблама (ДП, КП, ИП, РОА, ВЛСТ).

То значи, да ће се са повећањем вредности наведених независних варијабли, коефицијент адекватности капитала смањивати. Због нестабилног тржишног амбијента Турске банке ће тежити да допунским капиталом покривају своје губитке. На основу коефицијента корелације такође се може извести закључак да је линеарна веза између независних варијабли: кредитног ризика (КР), оперативног ризика (ОР) и зависне варијабле адекватности капитала (ЦА) јака и значајна. Такође се може извести закључак да је модел укупног капитала у банкарском систему Турске у позитивној корелацији са кредитним ризиком и оперативним ризиком банке. То значи, да ће се са повећањем вредности наведених варијабли (КР, ОР), коефицијент адекватности капитала повећавати. Једначина регресије показује да је раст вредности капитала резултат раста оперативног ризика. Већи оперативни ризик као резултат неадекватног рада менаџмента банке (људски и технички пропусти) захтеваће веће капиталне захтеве банке за покриће оперативног ризика.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Докторска дисертација представља компактну истраживачку целину, која на разумљив и концизан начин презентује, анализира и тумачи резултате истраживања применом релевантних статистичких метода обраде и анализе података. Прикази и тумачења резултата истраживања дати су прегледно кроз текст, бројне табеле, графиконе, слике и прилоге. Изведене анализе, оцене и закључци су јасни и садржајни, засновани на достигнућима савремене теорије и добре праксе, фокусирани на предмет, дефинисане циљеве и постављене хипотезе истраживања. Избор наведених метода, као и начина њихове примене у потпуности су прилагођени природи и карактеру проблема који су анализирани у оквиру докторске дисертације. Комисија позитивно оцењује начин на који је кандидат приказао и тумачио резултате истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Докторска дисертација је написана у складу са образложењима који је кандидат навео у пријави докторске дисертације уз одређену измену која се односе на истраживања у земљама Западног Балкана. Уместо банкарског система Црне Горе који је био предвиђен у истраживању због недостатка података укључен је у истраживање банкарски систем Македоније и банкарски систем Турске. У истраживањима је хипотеза постављена у односу на банкарске системе земаља Западног Балкана и Србије.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Докторска дисертација садржи све битне елементе, који се односе на структуру пријављеног истраживања, на циљ, предмет, проблеме и постављене хипотезе истраживања.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Докторска дисертација представља допринос науци будући да је реч о истраживачкој проблематици изузетно актуелној, о којој није довољно истраживано у Србији. Полазећи од чињенице да тема дисертације није довољно истраживана у домицилним научно-истраживачким радовима, неоспорно је присутан допринос дисертације у погледу методологије приступања проблематици и очекиваним резултатима истраживања. Очекивани резултати истраживања у дисертацији су указали, да је стратегија управљања корпоративним перформансама банака у функцији банкарског капитала примењива и у

земљама у окружењу, као и у домицилним условима банкарског пословања. Потреба за истраживањима оваквог типа је присутна и из разлога што су запостављена оваква истраживања у земљама Западног Балкана, јер је на банкарском тржишту присутно све више страних банака који своје лоше перформансе компензирају са високом проценом ризика (финансијских, тржишних, оперативних и репутационих).

Неопходност истраживања је условљена у све већем обиму са приближавањем региона земаља Западног Балкана ка региону земаља чланица Европске уније. Истраживање у дисертацији наглашава имплементацију Базелских стандарда, што је од посебне важности за Србију и њен банкарски систем, јер се иста налази у поступку придруживања финансијском тржишту земаља Европске уније. Научни допринос докторске дисертације посебно је присутан (у седмом делу истраживања) у прикупљању истраживачке грађе у вези банкарских система земаља Западног Балкана и анализе исте са аспекта капитала дотичних банака.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

У докторској дисертацији нису уочени недостаци битне природе који би били од утицаја на резултате истраживања.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

- **да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана**

Полазећи од напред наведених ставова Комисија предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Суботици да прихвати позитивну оцену докторске дисертације под насловом „**Стратегијско управљање корпоративним перформансама у функцији капитала банке у земљама Западног Балкана**“ и да кандидату Јелени Витомир одобри јавну одбрану докторске дисертације. Комисија овакав предлог дефинише на основу:

1. јасно дефинисаног предмета и циља истраживања,
2. логично постављеног и реализованог плана истраживања,
3. одговора на постављене хипотезе истраживања,
4. научног доприноса урађене дисертације.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Академик проф. др Ненад Вуњак, редовни професор
Економски факултет у Суботици, Универзитет у Новом Саду

Проф. др Вера Зеленовић, ванредни професор
Економски факултет у Суботици, Универзитет у Новом Саду

Проф. др Ново Плакаловић, редовни професор
Економски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву